

CZU 37.091

DOI [https://doi.org/10.52388/1812-2566.2024.2\(101\).12](https://doi.org/10.52388/1812-2566.2024.2(101).12)

SEMNIFICAȚIA COMUNICĂRII PROFESIONALE ÎN FORMAREA COMPETENȚEI DIDACTICE

Svetlana GOREA

Doctor, lector universitar, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene ”Constantin Stere”, Chișinău, Republica Moldova

e-mail: svgorea@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-9094-041X>

Doina PETRIC

Profesor limba română, grad didactic II, Colegiul de Arte „Nicolae Botgros” din Soroca, Republica Moldova

e-mail: colartesoroca@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-9094-041X>

Comunicarea didactică nu este doar despre transmiterea de cunoștințe ci despre crearea unui mediu interactiv, multidimensional, care să faciliteze învățarea activă și participativă, unde competența de comunicare joacă un rol crucial în succesul educațional. Competența de comunicare joacă un rol esențial în procesul de predare-învățare și este o abilitate care poate fi dezvoltată. Absența sau prezența defectuoasă a acestei competențe poate afecta semnificativ relația între profesor și elevi și poate determina dificultăți în procesul educațional. Astfel, profesorii ar trebui să nu se limiteze doar la cunoștințele de specialitate, ci să fie capabili să transmită eficient informația și să răspundă la nevoile specifice ale elevilor într-un mod adecvat.

Cuvinte-cheie: *comunicare didactică, competența de comunicare, competență didactică, măiestrie pedagogică, comunicare eficientă.*

THE IMPORTANCE OF PROFESSIONAL COMMUNICATION IN DEVELOPING DIDACTIC COMPETENCE

Didactic communication is not only about transmitting knowledge, but about creating an interactive, multidimensional environment that facilitates active and participatory learning, where communication competence plays a crucial role in educational success. Communication competence plays an essential role in the teaching-learning process and is a skill that can be developed. The absence or defective presence of this skill can significantly affect the relationship between the teacher and students and can cause difficulties in the educational process. Thus, teachers should not only be limited to specialist knowledge, but be able to effectively convey information and respond to the specific needs of students in an appropriate way.

Keywords: *didactic communication, communication competence, didactic competence, pedagogical mastery, effective communication.*

L'IMPORTANCE DE LA COMMUNICATION PROFESSIONNELLE DANS LA FORMATION DE LA COMPÉTENCE DIDACTIQUE

La communication didactique ne concerne pas seulement la transmission des connaissances, mais aussi la création d'un environnement interactif et multidimensionnel qui facilite un apprentissage actif et participatif, où la compétence communicative joue un rôle crucial dans la réussite éducative. La compétence en communication joue un rôle essentiel dans le processus d'enseignement-apprentissage et est une compétence qui peut être développée. L'absence ou la présence défectueuse de cette compétence peut affecter de manière significative la relation entre l'enseignant et les élèves et entraîner des difficultés dans le processus éducatif. Ainsi, les enseignants ne doivent pas se limiter uniquement à des connaissances spécialisées, mais être capables de transmettre efficacement des informations et de répondre de manière appropriée aux besoins spécifiques des élèves.

Mots-clés: communication didactique, compétence en communication, compétence didactique, maîtrise pédagogique, communication efficace.

ЗНАЧЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ ДИДАКТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ

Дидактическое общение – это не только передача знаний, но и создание интерактивной, многомерной среды, способствующей активному и совместному обучению, где коммуникативная компетентность играет решающую роль в образовательном успехе. Коммуникативная компетентность играет важную роль в процессе преподавания и обучения и представляет собой навык, который можно развивать. Отсутствие или неполноценное наличие данного навыка может существенно повлиять на взаимоотношения преподавателя и учащихся и вызвать трудности в учебном процессе. Таким образом, преподаватели должны не только ограничиваться специальными знаниями, но и уметь эффективно доносить информацию и соответствующим образом реагировать на конкретные потребности учащихся.

Ключевые слова: дидактическое общение, коммуникативная компетентность, дидактическая компетентность, педагогическое мастерство, эффективное общение.

Introducere

Comunicarea didactică este esențială în procesul educațional, fiind definită ca un principiu fundamental care facilitează schimbul de informații între instructor (subiectul educației) și elev (obiectul educației). Acest tip de comunicare este caracterizat de transmiterea unui mesaj educativ intenționat de către cadrul didactic, care este conceput în așa fel încât să stimuleze o reacție formativă din partea elevului. Reacția poate fi apoi evaluată printr-un feedback care poate fi atât extern, cât și intern.

Analiza pe care o prezentați subliniază importanța și complexitatea comunicării didactice în contextul educațional formal și se evidențiază câteva aspecte centrale ce caracterizează specificul comunicării în

mediul educațional: *caracterul sistematic și asistat al comunicării didactice:* Comunicarea didactică este o formă particularizată a comunicării, esențială pentru predare și învățare, ce se desfășoară într-un cadru organizat și intenționat, cum ar fi cel instituționalizat al școlii. În acest context, conținuturile comunicate sunt selecționate și structurate cu scopul de a facilita asimilarea sistematică a cunoștințelor de către elevi; *interactivitatea și circularitatea:* comunicarea didactică nu se limitează la o transmitere unidirecțională a informațiilor de la profesor la elev, ci este privită ca un schimb dinamic și bidirecțional. Modelul circular, interactiv pune accentul pe natura continuă a schimbului de informații și semnificații între participanții la procesul educative; *multi-canonalitatea și diversita-*

tea codurilor de comunicare: în loc să se concentreze exclusiv pe mesajele verbale, comunicarea didactică recunoaște și valorifică diversitatea mijloacelor și codurilor de comunicare (vizual, auditiv, gestual, etc.), acceptând astfel ideea de multi-canonialitate. Acesta este un aspect esențial pentru adaptarea eficientă la diferitele stiluri de învățare ale elevilor; *dezvoltarea competenței de comunicare*: Competența de comunicare include atât abilități înnăscute, cât și abilități dobândite prin învățare și experiență. În contextul educațional, se pune un puternic accent pe dezvoltarea acestei competențe, care este fundamentală pentru participarea activă și eficientă la procesul de învățare. Asta înseamnă capacitatea de a înțelege mesajele primite, de a formula răspunsuri adecvate și de a se angaja într-un schimb de idei constructiv [11, 6, 19].

Elementul crucial subliniat aici este adaptarea „limbajului” în funcție de destinatarul specific al comunicării didactice, adică elevul. Aceste adaptări sunt necesare deoarece elevii pot avea vârste diferite și niveluri diferite de pregătire, ceea ce necesită ajustări în modul în care cunoștințele sunt prezentate și transmise. Astfel, comunicarea în cadrul educațional trebuie să fie flexibilă și sensibilă la nevoile și capacitățile individuale ale elevilor pentru a fi eficientă.

Această perspectivă subliniază importanța individualizării și diferențierii în procesul de educație, evidențind că succesul comunicării didactice este strâns legat de capacitatea profesorului de a se conecta cu elevul său la un nivel care corespunde nevoilor și capacităților acestuia. Aceasta presupune o înțelegere profundă a caracteristicilor individuale ale elevilor și o capacitate de a ajusta abordările educaționale în consecință, pentru a maximiza eficiența procesului de învățare [4].

Caracteristicile descrise ale comunicării didactice evidențiază complexitatea și importanța acestui proces în cadrul educațional. Fiecare punct subliniază principii cruciale care contribuie la eficacitatea predării și a învățării. Analizând aceste caracteristici,

putem înțelege mai bine dinamica interacțiunii dintre cadru didactic și școlar, precum și rolul fundamentului științific și pedagogic în conformarea educației: ***caracterul bilateral***: comunicarea didactică nu este unidirecțională, ea presupune un schimb activ de informații între cadru didactic și elev, recunoscând importanța feedback-ului și a participării active a ambelor părți; ***caracterul explicativ***: se pune accentul pe înțelegere, nu doar pe memorare. Profesorul trebuie să se asigure că elevul înțelege cu adevărat materia, folosind întrebări și stimulând gândirea critică.; ***logica pedagogică***: pedagogia și logica specifică domeniului predat ghidează structura și prezentarea conținuturilor, facilitând astfel înțelegerea; ***rolul activ al profesorului***: profesorul personalizează și adaptează informația, având rol dublu de emițător și receptor, asigurându-se că materialul este accesibil și relevant pentru elev; ***riscul transferului de autoritate***: există un risc ca elevii să accepte informațiile ca fiind adevărate doar pentru că vin de la o autoritate, fără a le evalua critic; ***diversitatea dimensiunilor comunicării***: cadru didactic poate ajusta accentul pe diferite aspecte ale comunicării (informativ, relațional etc.) pentru a încuraja participarea elevului, personalizând astfel procesul de învățare; ***ritualizarea***: anumite rituri și ritualuri în clasă ajută la crearea unui mediu de învățare structurat și previzibil; ***dominanța comunicării verbale***: o mare parte din comunicarea didactică este verbală și este inițiată și susținută de către cadru didactic, care ghidează de asemenea și procesul de comunicare; ***dependența de strategie***: calitatea comunicării didactice este strâns legată de strategia adoptată, care trebuie să fie adaptată scopului educațional, caracteristicilor participanților și contextului.

În esență, aceste caracteristici reafirmă importanța unei abordări reflectate și personalizate în educație, care să ia în considerare atât nevoile educative concrete ale elevilor, cât și contextul mai larg în care are loc procesul de învățare. Succesul comunicării didactice depinde de capacitatea cadrului didactic de a na-

viga aceste elemente complexe într-un mod care favorizează înțelegerea profundă și angajamentul activ al elevului.

Analiza prezentată a procesului de comunicare didactică subliniază rolul vital al acestei dinamici în realizarea obiectivelor educaționale. Aspectul interactiv și bilateral al comunicării în contextul educațional este esențial pentru a stimula dezvoltarea comprehensivă a elevului. Sunt câteva puncte cheie care merită evidențiate, reflectând profunzimea și complexitatea comunicării didactice: **interacțiunea și reciprocitatea**: comunicarea didactică încorporează o dimensiune interactivă și reciprocă între profesor și elev. Este esențial ca ambele părți să participe activ, să transmită și să recepționeze informații. Această interacțiune asigură că procesul educațional este viu și adaptiv, răspunzând nevoilor specifice ale elevilor; **feedback și adaptare**: mecanismul de feedback este fundamental în comunicarea didactică. Permite ajustări continue în procesul de predare-învățare pe baza reacțiilor și răspunsurilor elevilor. Feedback-ul poate veni atât în formă explicită, cât și implicită, și contribuie la o mai bună adaptare și personalizare a procesului educațional; **transformarea interacțiunii**: procesul transformă relația standard emițător-receptor într-o intervenție educațională complexă, care vizează dezvoltarea multidimensională a elevului. Nu se limitează la transferul de cunoștințe, ci include formarea și dezvoltarea afectivă, atitudinală și acțională; **perturbările în comunicare**: recunoașterea că în procesul de comunicare pot apărea perturbări subliniază necesitatea clarității, preciziei și flexibilității în transmiterea informațiilor. Cadru didactic trebuie să fie pregătit să identifice și să depășească aceste obstacole pentru a asigura continuarea eficientă a dialogului educațional; **caracterul bilateral versus unilateral**: în contrast cu transmiterea unilaterală de informații, în care elevul este un receptor pasiv, comunicarea didactică valorizează și urmărește o participare activă și bilaterală. Această abordare facilitează o mai mare angajare și

implicare din partea elevului, contribuind astfel la o învățare mai profundă și mai semnificativă; **obiectivele educaționale**: comunicarea didactică permite realizarea unui spectru larg de obiective educative - de la cele operaționale și concrete la obiective generale de dezvoltare personală. Rolul cadrului didactic este, prin urmare, nu doar de a transmite cunoștințe, ci și de a ghida elevii spre o înțelegere mai adâncă și o aplicare a cunoștințelor în diverse contexte [8].

Abordarea lui L. Iacob asupra particularităților comunicației didactice aduce în prim-plan elemente cheie care definesc specificitatea și eficacitatea acestei forme de comunicare în context educațional. Fiecare din caracteristicile menționate contribuie la înțelegerea profundă a rolului comunicării didactice în formarea și educația elevilor. Să le examinăm pe fiecare în parte: **dimensiunea explicativă**: aceasta subliniază importanța fundamentală a înțelegerii materiei transmise. Învățarea eficientă începe cu o comprehensiune clară a informațiilor, care ulterior facilitează aplicarea și analiza critică a cunoștințelor. Aceasta presupune o depășire a învățării mecanice, orientând procesul educativ spre dezvoltarea gândirii critice și a înțelegerii profunde. **Structurarea comunicației didactice**: acest punct accentuează necesitatea ca procesul de comunicare să fie aliniat la logica pedagogică, care susține nu doar prezentarea informației, ci mai ales facilitarea înțelegerii acesteia. Este crucială utilizarea unei abordări pedagogice structurate care să ajute elevii în procesul de înțelegere a materiei. **Rolul activ al cadrului didactic**: în calitate de moderator și ghid al informațiilor, cadru didactic are responsabilitatea de a selecta, organiza și adapta materialele didactice în conformitate cu nevoile și nivelul de înțelegere al elevilor. Acest rol activ presupune o interacțiune dinamică cu materialele de învățământ, orientându-le într-un mod care să fie cel mai benefic pentru elevi. **Pericolul transferării autorității**: reflectă o provocare majoră în educație, unde elevii pot fi predispuși să accepte informațiile ca fiind corecte

doar pentru că provin de la o autoritate recunoscută, fără a le evalua critic. Aceasta subliniază importanța educării elevilor în spiritul gândirii critice și al analizei independente. **Combinarea formelor verbale (oral și scris):** această particularitate evidențiază diversitatea și complexitatea modalităților de expresie și comunicare în contextul didactic. Fiecare formă verbală are ritmurile, formele și conținuturile sale specifice, oferind o gamă largă de posibilități pentru transmiterea și recepționarea cunoștințelor. **Personalizarea comunicației didactice:** subliniază capacitatea și necesitatea adaptării metodelor și stilurilor de predare la particularitățile fiecărui context educațional și la nevoile elevilor. Diferitele abordări ale cadrului didactic în cadrul aceluiași context pot conduce la rezultate diferite, evidențiind importanța personalizării în procesul de învățare [11].

Reflectând asupra perspectivei lui I. Jinga asupra comunicării didactice, se evidențiază rolul crucial pe care comunicarea îl joacă în procesul educațional. În esență, comunicarea didactică este un pilon al procesului de învățământ, facilitând nu doar transferul de cunoștințe, ci și implicarea activă și dezvoltarea elevilor. Iată câteva aspecte cheie legate de dinamica și eficacitatea comunicării didactice, inspirate din abordarea lui Jinga și Istrate: **concordanța cu obiectivele educaționale:** pentru a fi eficace, comunicarea didactică trebuie să fie aliniată cu obiectivele educaționale stabilite. Aceasta implică o planificare atentă a mesajelor transmise, astfel încât să conducă la realizarea scopurilor pedagogice dorite. **Transfer de informație:** un aspect esențial al comunicării didactice este capacitatea de a facilita un transfer eficient de informație, nu doar în sensul transmiterii de cunoștințe de la cadru didactic la elev, ci și ca o modalitate prin care se încurajează învățarea activă și participativă. **Generarea învățării și dezvoltării:** comunicarea didactică este un proces bidirecțional, care nu doar rezultă din învățare, ci este și sursă de învățare și dezvoltare. Prin implicarea educabililor în actul didactic, se stimulează gân-

direa critică, creativitatea și capacitatea de învățare autonomă. **Implicarea activ-participativă a elevilor:** pentru a maximiza impactul educațional, este esențial ca elevii să fie parteneri activi în procesul de comunicare. acest lucru nu doar că îmbunătățește reușita actului pedagogic, dar favorizează și construirea unei relații pozitive între cadru didactic și elevi, stimulând interesul și motivația pentru învățare.

În plus, pentru a naviga cu succes în cadrul comunicării didactice, este vitală: utilizarea tuturor canalelor de comunicare posibile: vizuale, auditive, kinestezice, etc., pentru a asigura accesibilitatea și înțelegerea conținutului de către toți elevii, indiferent de stilul lor de învățare; adaptarea și personalizarea comunicării: ajustarea mesajelor și metodelor de predare în funcție de nevoile specifice ale elevilor și de contextul educațional. Aceasta implică flexibilitate din partea cadrului didactic și o înțelegere profundă a audienței sale; evitarea obstacolelor în comunicare: recunoașterea și depășirea barierelor lingvistice, culturale, emoționale sau cognitive, care pot împiedica procesul de învățare. Fiecare obstacol depășit reprezintă un pas înainte spre atingerea obiectivelor educaționale.

Astfel, comunicarea didactică se dovedește a fi mult mai mult decât simpla transmisie de informații; ea este un proces complex și dinamic, esențial pentru realizarea învățământului de calitate. Prin urmare, calitatea actului pedagogic depinde în mare măsură de abilitățile de comunicare ale cadrului didactic, de capacitatea lui de a angaja și motiva elevii, și de felul în care reușește să navigheze eficient în cadrul dinamic al comunicării didactice [12].

Analiza oferită de Abric cu privire la factorii determinanți ai comunicării ilustrează complexitatea interacțiunilor din mediul educațional, subliniind importanța aspectelor psihologice și cognitive în procesul de comunicare dintre profesor și elev. Acești factori evidențiază modul în care predarea și învățarea sunt influențate de dinamica internă și externă a

participanților la procesul educațional. *Variabilele psihologice* sunt esențiale în înțelegerea motivațiilor și comportamentelor atât ale profesorilor cât și ale studenților. Aceste variabile definesc felul în care nevoile, dorințele și tensiunile individului influențează modul în care acesta comunică și participă la procesul de învățământ. *Variabilele cognitive* accentuează rolul sistemelor de gândire personale și colective în procesul de învățare. Modul în care informația este procesată, interpretată și aplicată este puternic influențat de schema cognitivă a individului. Profesorii pot optimiza transmiterea cunoștințelor prin adaptarea mesajului la nivelul de dezvoltare intelectuală și la sistemul cognitiv al elevilor lor. Aceasta presupune, de asemenea, o înțelegere a faptului că realitatea este percepută diferit de către diferiți indivizi, în funcție de propriile lor reprezentări și experiențe.

Cadrele didactice operează cu anumite imagini de sine, care pot fi mai mult sau mai puțin concordante cu realitatea. Imaginea de sine a profesorului își poate pune amprenta asupra stilului său de predare și asupra relațiilor cu elevii. Un profesor conștient de propriile sale forțe și slăbiciuni, care reușește să își gestioneze imaginea de sine în mod constructiv, poate deveni un model de comportament eficace pentru elevi. În mod similar, percepția elevilor despre propriile lor capacități influențează în mod semnificativ angajamentul și performanța lor școlară. Înțelegerea dinamică a imaginii de sine și abordarea adecvată a acesteia poate facilita o comunicare și o învățare mai eficientă.

Pentru a eficientiza comunicarea didactică, sunt identificate câteva aspecte cheie în abordările prezentate, care vizează eliminarea barierelor de comunicare și îmbunătățirea procesului de interacțiune educativă: eliminarea barierelor de comunicare, distorsiunile și inexistența unui repertoriu comun și supraîncărcarea informațională. Pentru eficiența comunicării didactice este nevoie de informarea inteligibilă și facilitarea înțelegerii, dezvoltarea gân-

dirii, afectivității și motivației și conștientizarea reacțiilor, convingerea.

De aici reies și caracteristicile comunicării didactice care cuprind un caracter pronunțat explicativ, o structurare conform logicii pedagogice, un rol activ al informațiilor pentru a fi adaptate la nevoile elevilor, dominarea comunicării verbale și funcțiile evaluative și auto evaluative. Abordările menționate subliniază importanța comunicării eficiente în contextul educațional și evidențiază diverse aspecte-cheie legate de strategiile, necesitățile și impactul comunicației în procesul de învățare. Iată o sinteză a acestor concepte: *factori determinanți ai comunicării pedagogice* - scopul activității, personalitatea copilului, cadru concret al activității, personalitatea cadrelor didactice; *importanța comunicării în procesul educațional* - comunicarea este o nevoie fundamentală a omului și este esențială în procesul instructiv-educativ și prin comunicare, copiii se auto-exprimă și își dezvoltă abilitățile de interacțiune și integrare socială.

Un mediu de comunicare plăcut și eficient este crucial în mediul educațional. Identificarea și abordarea comportamentelor negative poate îmbunătăți considerabil calitatea interacțiunilor dintre profesori și elevi. Propunem câteva sugestii pentru a gestiona aceste probleme:

- *Pentru agresivitatea verbală* este important să se promoveze dialogul deschis și respectuos, iar conflictul să fie abordat cu empatie și calm.

- *Pentru discontinuitatea discursului*, se poate lucra la a menține coerența și a evita pauzele lungi nefirești, prin planificarea mai atentă a lecțiilor și menținerea unui ritm constant de predare.

- *Vorbirea impulsivă* poate fi îmbunătățită prin exerciții de respirație și tehnici de comunicare eficientă.

- *Pentru pronunția defectuoasă*, se pot folosi exerciții de dicție și de corectare a greșelilor.

- *Căutarea ostentativă a simpatiei* poate fi înlocuită cu sinceritate și empatie reală.

- *Căutarea excesivă a recunoștinței* poate fi temperată prin concentrarea pe mesajul propriu-zis, fără a exagera tonul sau conținutul.

- *Pentru intonația plată și monotonă* se poate lucra la diversificarea tonului și expresivității [19].

Este esențial să înțelegem că relația interpersonală joacă un rol crucial în procesul de comunicare, mai ales în mediul educațional. Abordarea comportamentului ostil evitativ, precum și interpretarea atitudinilor fundamentale și a comportamentelor exterioare la nivel profund, poate contribui semnificativ la îmbunătățirea relațiilor dintre profesori și elevi. În plus, factorii tehnici și condițiile mediului fizic pot influența semnificativ calitatea actului de comunicare didactică. Utilizarea canalelor de informare adecvate, precum și crearea unui mediu fizic plăcut și stimulativ pot facilita schimbul de mesaje și pot crea o atmosferă propice pentru procesul de învățare. Competența de comunicare a profesorului reprezintă, de asemenea, un aspect crucial în asigurarea eficienței comunicării. Capabilitățile intelectuale, afective și volitive ale profesorului, precum și adaptarea stilului de comunicare în funcție de auditoriu, sunt elemente cheie în construirea unei relații pedagogice constructive și eficiente.

În cadrul procesului de comunicare didactică, atât profesorii, cât și elevii trebuie să dețină anumite competențe comunicative pentru a asigura o interacțiune eficientă și productivă. Profesorii trebuie să aibă o serie de calități fizice, psihologice și culturale, să fie accesibili, preciși, simpli și coerenti în exprimare, să organizeze informația clar și să își îmbunătățească continuu discursul oral. Pe de altă parte, elevii trebuie să dețină anumite calități psihologice și culturale pentru a putea înțelege mesajul comunicat, să aibă un fundal de cunoștințe adecvat pentru a asimila noile informații și să fie motivați pentru primirea acestora. Este crucial ca elevii să fie capabili nu doar să primească informația, ci și să inițieze și să întrețină dialogul,

să elaboreze texte și să atragă și să păstreze interesul interlocutorului.

Competența comunicativă este într-adevăr crucială în procesul de predare-învățare, fiind o abilitate ce poate fi cultivată și îmbunătățită. Prezența unei competențe comunicative deficitare poate avea un impact semnificativ asupra relației dintre profesor și elevi și poate genera dificultăți în desfășurarea procesului educațional. Prin urmare, profesorii ar trebui să nu se concentreze doar pe cunoștințele lor de specialitate, ci să fie capabili să comunice eficient, să transmită informația într-un mod clar și să răspundă prompt și adecvat la nevoile specifice ale elevilor. Dezvoltarea abilităților de comunicare nu numai că facilitează înțelegerea reciprocă între profesor și elevi, dar contribuie și la crearea unui climat educațional pozitiv, bazat pe încredere și cooperare. Prin intermediul unei comunicări eficiente, se poate asigura claritatea mesajelor transmise, se pot încuraja elevii să își exprime gândurile și emoțiile și să solicite sprijin atunci când este necesar. Astfel, competența comunicativă eficientă poate îmbunătăți nu doar procesul de predare-învățare, ci și relațiile interpersonale din cadrul mediului educațional. De aceea, este important să se acorde atenție dezvoltării acestei competențe comunicative atât din perspectiva cadrelor didactice, cât și din cea a elevilor, pentru a îmbunătăți calitatea actului educațional și pentru a promova o interacțiune cadru didactic-elev constructivă și eficientă [2, 6, 11].

Pentru a îmbunătăți competența de comunicare, este important să se țină cont de anumiți indicatori psiho-pedagogici. Este benefic să se creeze un mediu comunicațional favorabil, atât din punct de vedere fizic, ergonomic cât și socio-psihipedagogic. Armonizarea scopurilor și obiectivelor activității din cadrul acestei comunicări este, de asemenea, crucială.

De asemenea, activitățile de perfecționare a deprinderilor de comunicare atât la nivelul emițătorului, cât și al receptorului sunt importante. Elevii trebuie să

fie familiarizați cu aspecte precum relevanța subiectului transmis, motivația emițătorului, cunoașterea subiectului și momentul potrivit pentru transmitere. Prin abordarea atentă a acestor factori și indicatori, profesorii pot îmbunătăți eficiența comunicării lor în procesul de predare-învățare și pot contribui la dezvoltarea abilităților de comunicare și la formarea elevilor într-un mod holist și productiv [7, 13].

Pentru a eficientiza interacțiunile de tip școlar și pentru a îmbunătăți competența de comunicare didactică, este important ca profesorul să aibă în vedere o serie de acțiuni concrete: să stimuleze un dialog activ și să știe să își angajeze elevii în comunicare; să solicite păstrarea unui cod comun de comunicare pentru a asigura înțelegerea reciprocă; să permită elevilor să răspundă la ritmul lor propriu; să utilizeze mai multe canale de comunicare pentru a transmite informațiile eficient; să minimizeze efectele posibile ale surselor de zgomot intern sau extern.

Profesorul, având un statut prescris, are un rol esențial în instituirea și menținerea unor relații interpersonale și comunicaționale de calitate, în special cu elevii săi. Prin adoptarea unor comportamente adecvate care corespund statutului său, profesorul își consolidează autoritatea morală și competența profesională, făcându-l mai eficient în îndeplinirea rolurilor și responsabilităților sale specifice. Prin conștientizarea și dezvoltarea acestor abordări în cadrul comunicării didactice, profesorii pot contribui semnificativ la crearea unui mediu de învățare pozitiv și la formarea unei relații respectuoase și productive cu elevii lor [18].

Competența didactică este o componentă esențială a competenței profesionale a unui profesor și are o importanță crucială în procesul educațional. Aceasta nu se rezumă doar la tehnici de predare sau la informații, ci reprezintă rezultatul abilităților, aptitudinilor și atitudinilor profesorului care sunt direct legate de natura și complexitatea obiectivelor educaționale și de comportamentul socio-profesional al acestuia.

Atribuțiile principale ale unui profesor eficient, conform sintezei prezentate de A. Diaconu, includ: Stabilirea clară a obiectivelor educaționale ce urmează să fie realizate; Prezentarea unor performanțe înalte pe care elevii sunt așteptați să le atingă în cadrul diferitelor activități academice; Identificarea și crearea activităților de învățare relevante pentru contextele de viață reale ale elevilor; Selectarea strategiilor de instruire și a materialelor de învățare potrivite nivelului de pregătire anterior, valorilor culturale și nevoilor individuale ale elevilor; Crearea și menținerea unui climat în sala de clasă care să favorizeze învățarea, cu o motivație internă puternică și dorința de a îndeplini sarcinile propuse; Stimularea interacțiunii sociale a elevilor, oferind structuri de lucru și direcționând activitatea lor; Facilitarea procesării intelectuale a informațiilor, punând accent pe esențializarea informațiilor; Propunerea de sarcini didactice interesante și provocatoare, menite să stimuleze dezvoltarea intelectuală a elevilor; Realizarea unei monitorizări continue a progresului elevilor în atingerea obiectivelor educaționale.

Prin abordarea competentă a acestor atribuții, un profesor poate contribui semnificativ la procesul de învățare al elevilor, creând un mediu propice pentru dezvoltarea lor intelectuală și personală. [5]. Competența didactică a unui profesor reprezintă un concept complex, care depășește doar aptitudinile pedagogice și implică multiple aspecte. Aceasta este mai vastă și include date referitoare la pregătirea de specialitate a profesorului, valorile pe care le îmbrățișează, precum și relațiile sociale în care se integrează. Competența didactică nu constă doar din competențe discrete, ci este o structură complexă ce influențează stilul propriu de activitate al cadrelor didactice.

Un cadru didactic model, conform lui Popescu-Teiușan, se caracterizează prin anumite trăsături esențiale, precum: pregătirea temeinică de specialitate, capacitatea de a explana clar și structurat cunoștințele, obiectivitate în evaluare, exigență și

respect față de personalitatea elevilor, încredere în aceștia, sinceritate, deschidere către dialog egal etc. Profesorul, ca model profesional științific pozitiv, exercită o influență puternică asupra elevilor, stimulându-i să se atașeze de disciplina predată și să dezvolte interes pentru știință, în special datorită competenței profesionale și științifice a cadrelor didactice. Este esențial ca profesorii să fie mereu preocupați de perfecționarea lor profesională continuă, pentru a fi la curent cu noile descoperiri și schimbări din domeniul lor de specialitate. În plus, specialității lor și pentru a crea un mediu de învățare stimulat și actualizat [16, 1].

Măiestria pedagogică reflectă un ansamblu complex de trăsături ale personalității, precum atracția pentru lucrul cu elevii, calmul, răbdarea, simțul echilibrului, flexibilitatea, fermitatea, spiritul de creativitate și inventivitate. Potrivit lui Pavelcu, măiestria pedagogică implică cunoașterea de sine, pasiunea pentru meseria de cadru didactic și pentru elev, optimism pedagogic și capacitatea de a stimula și dezvolta la elev o energie și o valoare care în sine generează valori culturale, materiale și spirituale.

Unul dintre factorii fundamentali care stă la baza măiestriei pedagogice este motivația. Motivația reprezintă totalitatea motivelor interne ale comportamentului, fie ele înnăscute sau dobândite, conștiente sau inconștiente, de la nevoi fiziologice simple la idealuri abstracte. Motivația este deosebit de importantă în activitatea mentală și în dezvoltarea personalității, fiind primul element cronologic al oricărei activități și contribuind la selectarea și declanșarea activităților necesare satisfacției personale, formând și consolidând anumite trăsături ale personalității prin repetiție și evitarea altor activități [14, 10].

Este important ca procesul de predare să fie atractiv, sugestiv și antrenant, fiind adaptat la capacitățile personale ale fiecărui profesor în parte. Supraestimarea calităților personale, infatuarea sau disprețul față de elevi și colegi pot conduce la incompatibi-

litate și dispreț. Modestia și autoevaluarea corectă sunt deosebit de apreciate atât de către studenți, cât și de către ceilalți colegi. Este esențial ca modestia și recunoașterea corectă a capacităților și calităților personale să nu ducă la o subevaluare a acestora sau la lipsa de încredere în abilitățile proprii, deoarece aceasta poate fi dăunătoare atât profesorului, cât și activității didactice în general [17].

Cunoașterea elevului este esențială în procesul de predare, deoarece acesta nu trebuie să fie unul aleator, ci să țină cont de particularitățile de vârstă și individuale ale elevului. Profesorul are responsabilitatea de a-și adapta strategiile și metodele de predare-învățare în funcție de aceste particularități. De asemenea, este important ca profesorul să aibă informații privind interesele și aptitudinile elevilor, pentru a le stimula în mod adecvat și a le orienta către domeniile în care pot fi dezvoltate și valorificate, atât în beneficiul elevului, cât și al societății.

Competența didactică și măiestria pedagogică nu pot fi concepute fără atașamentul față de elev. Elevul simte atunci când este acceptat sau respins. El resimte puternic nevoia de afecțiune, prietenie, atașament și o atitudine caldă și înțelegătoare din partea profesorului. O atitudine rece și distantă poate afecta relațiile interpersonale dintre profesor și elevi.

Autoritatea profesorului are la bază competența și prestigiul său și implică sprijin și mobilizare a energiilor elevilor, fără a-i ofensa. Autoritatea înseamnă mai degrabă apropiere față de elev, înțelegerea nevoilor și problemelor cu care se confruntă. Un profesor exigent cu elevii săi este mai întâi exigent cu el însuși. Exigența și autoritatea se completează reciproc și contribuie la consolidarea unui climat de înțelegere în cadrul activității educaționale în beneficiul tuturor [9, 14].

Concluzii

Comunicarea didactică este un element esențial în realizarea misiunii educației moderne, care vizea-

ză nu doar achiziția de cunoștințe, ci și dezvoltarea integrală a elevilor ca indivizi. Prin urmare, eficacitatea acestui proces depinde de capacitatea cadrului didactic de a crea și de a menține un dialog educațional dinamic, adaptiv și reciproc cu elevii lor. Comunicarea didactică este un proces complex, care implică multiple straturi de interacțiune și reciprocitate între cadru didactic și educat. Ea subliniază importanța stăpânirii conținutului, adaptabilității metodologice și înțelegerii proceselor interpersonale ca fundație pentru o comunicare educațională eficientă și poziționată în serviciul dezvoltării individuale a elevului. Aceste perspective oferă cadre valoroase pentru îmbunătățirea practicilor de predare și de învățare, accentuând rolul central al comunicării în realizarea obiectivelor educaționale [4, 3, 15]. În final, comunicarea didactică trebuie să fie adaptată atât la nivelul general de limbaj curent, cât și la nivelul de specialitate al unui domeniu de învățământ. Este esențial ca atât profesorii, cât și elevii să fie pregătiți psihologic și cultural pentru a înțelege și a valoriza procesul de comunicare cadru didactic-elev, facilitând astfel o învățare eficientă și profundă [13].

Referințe bibliografice

1. BOCOȘ, M. *Didactica disciplinilor pedagogice: Un cadru constructivist*. Pitești: Editura Paralela 45, 2008, 428 p.
2. CĂLIN, M. *Teoria și metateoria acțiunii educative*. București: Editura Aramis, 2003. 207 p.
3. CIOBANU, O. *Comunicarea didactică*. București. A.S.E., 2003, 132 p.
4. CRISTEA, S. *Curriculum pedagogic*. Vol. I, ediția a 2-a. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2008, 495 p.
5. DIACONU, M. Competențe profesiei didactice. În: *Standarde profesionale pentru profesia didactică*. Sibiu, Editura POLSIB, 2002, p. 28-29.
6. EZECHIL, L. *Comunicarea educațională în context școlar*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2002. 184 p.
7. GOREA, S. *Abordarea comunicativ-didactică a formării competenței didactice la studenții pedagogi*. Teză de doctor, Chișinău, 2019.
8. GOREA, S., MAXIMENCO, L. Comunicarea didactică eficiență-prin condiția unei educații de calitate. În: *Responsabilitate publică în educație*. Simpozion internațional ediția a IV-a. Constanța, România 2012, p. 57-60.
9. GOREA, S. Comunicarea asertivă – cheia educației de succes. În: *Identitatea instituției de învățământ în comunitate. Unitate prin diversitate*. Conf. internațională, ediția a IV-a Chișinău 2012, p. 83-86.
10. GOREA, S., MAXIMENCO, L. Motivația-factor dominant în procesul de instruire. În: *Prerogativele învățământului preuniversitar și universitar în contextul societății bazate pe cunoaștere*. Conf. științifico-metodică, Chișinău 2014. Volumul I. p. 286-297.
11. IACOB, L. Comunicare didactică. În: *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Iași: Editura Polirom, 1998, 318 p.
12. INGA, I. *Competența profesională a educatorilor*. În: *Manual de pedagogie* (coord. I. Jinga, E., Istrate). București, Editura ALL Educational, 1998, 81 p.
13. MARCUS, S., GHERGHINESCU, R. *Competența didactică*. București: Editura ALL, 1999, 103 p.
14. PAVELCU, V. Personalitatea profesorului. În: *Psihologie Pedagogică*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1967, 205 p.
15. PĂUN, E., POTOLEA, D. *Pedagogie. Fundamente teoretice și demersuri aplicative*. Iași: Polirom, 2002.
16. POPESCU-TEIUȘAN, I. *Însemnări despre arta educatorului*. Craiova, Editura AIUS, 1995, 75 p.
17. RADU, I., IOPNESCU, M. *Experiență didactică și creativitate*. Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2010, 39 p.
18. SADOVEI, L. Orientări paradigmatică ale comunicării didactice. În: *Priorități actuale în procesul educațional a Universității de Stat din Moldova*. Tezele conf. științifice internaționale. Chișinău: USM, 2011, 462-471 p.
19. SĂLĂVĂSTRU, D. *Psihologia educației*. Iași: Editura Polirom, 2004, 287 p.
20. ȘOITU, L., GHERCIU, R. *Strategii educaționale centrate pe elev*. București: Editura Alpha, 2006. 312 p.